

облік ідентифікаційних позначень транспортних засобів та реквізитів документів (підписів, печаток, штампів); облік матеріалів, речовин та виробів (п. 1.5 Інструкції).

Робочою групою Експертної служби МВС України підготовлено проект нової Інструкції з організації функціонування криміналістичного обліку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, яка нині перебуває на стадії доопрацювання у державних і правоохоронних органах. Передусім слід підкреслити, що криміналістичний облік Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України належить до пріоритетних інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Право, 2020. 752 с. с. 87–88.

2. Белкин Р.С. Курс криминалистики: Учеб. пособие для вузов. – 3-е изд., дополненное. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. 837 с.

3. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затверджена Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>

Романенко Тетяна Василівна,
ад'юнкт кафедри криміналістики та
судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО З РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Розслідування шахрайств з використанням електронно-обчислювальної техніки (далі – ЕОТ), досить складна і трудомістка справа. Особливо це відноситься до виявлення місцезнаходження ЕОТ, встановлення осіб, які її використовували, а також доказування безпосередньо участі осіб у вчиненні цього злочину.

Саме тому метою слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях відкритих за частиною 3 статті 190 Кримінального кодексу України (далі – КК України) є створення необхідного якісного і кількісного масиву вихідного доказового матеріалу, аналіз якого

дозволяє слідчому уявити всі можливі варіанти події чи системи подій та, спланувавши найкращим чином свою роботу, з використанням допомоги оперативних підрозділів Національної поліції, довести істину у справі в повному обсязі передбаченого кримінальним процесуальним законодавством предмета доказування.

Аналіз слідчої практики досудового розслідування злочинів, передбачених частиною 3 статті 190 КК України, засвідчив про наявність окремих проблем організаційного та тактичного значення щодо збирання доказової інформації при цьому типові матеріальні сліди злочину та ймовірні місця їх знаходження як елемент криміналістичної характеристики, тісно пов'язані зі способами їх вчинення і приховування. Алгоритм процесуальних дій, як правило, виглядає наступним чином:

1) Реєстрація заяви чи повідомлення про факт вчинення шахрайств з використанням ЕОТ, внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань заяви, повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, відкриття кримінального провадження, початок досудового розслідування та направлення письмового повідомлення про це прокурору.

2) Допит заявника та вивчення даних про способи вчинення шахрайських дій з використанням ЕОТ.

3) Складання протоколу огляду Інтернет-ресурсу (вебсайту) з одночасним використанням технічних засобів (відеофіксація) з метою фіксації фактів використання ЕОТ з метою вчинення шахрайства.

4) Здійснюються процесуальні дії, направлені на встановлення ІР-адреси Інтернет-ресурсу (веб-сайту) та доменних імен Інтернет-ресурсу (веб-сайту) з якого здійснювалось вчинення шахрайських дій. З цією метою направляються *запити до Інтернет-провайдерів* з метою отримання інформації про: дату створення та власників Інтернет-ресурсу (вебсайту), осіб, які здійснюють його хостинг, супровід та адміністрування, адресу місцезнаходження комп'ютерної техніки (комп'ютера, серверу), з якої здійснюється розповсюдження медійного контенту.

5) Допит в якості свідків осіб із числа провайдерів, власників Інтернет-ресурсу (вебсайту), інших осіб, які причетні до хостингу, супроводу та адміністрування Інтернет-ресурсу (вебсайту), який використовувався з метою вчинення шахрайства.

6) Допит інших свідків (за наявністю) про факти шахрайства з використанням ЕОТ та обставини, що сприяли вчиненню такого злочину.

7) Звернення до слідчого судді з метою отримання ухвали про надання тимчасового доступу до документів – отримання інформації про рух коштів по банківських рахунках, на які потерпілий переводив кошти під час вчинення шахрайства.

8) *Звернення до слідчого судді з метою отримання ухвали про надання тимчасового доступу до комп'ютерної техніки та документів, які могли бути використанні з метою вчинення шахрайських дій, а також проведення безпосереднього тимчасового доступу до такої комп'ютерної техніки (серверів) з можливим вилучення їх та інших носії інформації.*

9) Огляд вилучених предметів і документів, їх вивчення з метою виявлення фактів, що засвідчують їх використання з протиправною метою.

10) Затримання особи, яка підозрюється у вчиненні шахрайства з використанням ЕОТ та повідомлення їй про підозру.

11) Допит підозрюваної особи, під час якого встановлюються обставини вчинення шахрайства з використанням ЕОТ, а також мотиви і мету вчинення злочину тощо.

12) обшук місця (приміщення), за місцем проживання осіб, які можуть бути причетні до вчинення шахрайства з використанням ЕОТ.

13) призначення і проведення судових експертиз;

14) Звернення до слідчого судді з метою отримання ухвали про надання тимчасового доступу до фінансових документів затриманої особи та арешту коштів на рахунках.

15) вивчення та використання експертних висновків під час здійснення слідчих (розшукових) дій.

16) Здійснення інших слідчих (розшукових) дій в залежності від слідчої ситуації, яка склалася, та наявних слідчих версій.